13.10.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 81/2025)

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) toimeenpanema sosiaaliturvan kokonaisuus on julkisen talouden ja valtiontalouden näkökulmasta varsin merkittävä. Kelan toiminnan tuloksellisuuteen kohdistuvaa, riippumatonta ulkoista tarkastusta ei tällä hetkellä kuitenkaan tehdä. Valtiovarainministeriö onkin pitänyt kannatettavana esityksen mukaista muutosta, jolla Valtiontalouden tarkastusviraston oikeutta tarkastukseen laajennetaan koskemaan myös Kelaa.

Tiedonsaantioikeuksien muutokset

Oikeus saada ja käsitellä tietoja tulee esityksen mukaan olla välttämätöntä Kelan lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta. Jatkossa Kelalla on oikeus saada maksutta ja salassapitovelvoitteiden estämättä tällaisten tehtävien hoitamista varten tunnistetietoineen väestöä koskevia välttämättömiä tietoja eri viranomaisten tietovarannoista.

Valtiovarainministeriö huomautti valmisteluvaiheessa, että silloin kun tietojen luovuttamisessa on tarkoitus käyttää teknisiä rajapintoja, huomioon tulisi ottaa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 24 §:ssä säädetty. Esitysluonnoksessa ei tuolloin vielä kuvattu ehdotettujen uusien tiedonsaantioikeuksien vaikutuksia eri viranomaisten tietojärjestelmiin ja tiedonhallintaan. Esityksen taloudellisia vaikutuksia oli tästä syystä vaikeaa arvioida.

Ehdotetun 2 a §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitaan eläkevakuutusyhtiöiden tiedot omaishoitajina ja perhehoitajina toimineista henkilöistä ja maksetuista palkkioista. Valtiovarainministeriö totesi lausuntovaiheessa, että tällaisia tietoja on myös Kevalla, joka ei kuitenkaan ole eläkevakuutusyhtiö vaan julkisoikeudellinen eläkelaitos.

Tulorekisterin osalta ehdotetut muutokset eivät vaikuta Kelalle tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen, koska Kela saa tarvittavat tiedot jo nykyisinkin.

Sähköinen tiedoksianto

Esityksessä on asianmukaisesti tunnistettu liittymäpinta eduskunnassa samanaikaisesti käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 124/2025). Valtiovarainministeriö kannattaa Kansanseläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta, joka yhdenmukaistaisi päätösten sähköistä tiedoksiantoa muun julkishallinnon kanssa.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Tavallisissa sähköisissä tiedoksiannoissa noudatetaan tavanomaisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaista kolmen päivän tiedoksisaantiolettamaa. Seitsemän päivän tiedoksisaantiolettaman säilyttämistä Kelan sähköisissä tiedoksiannoissa on esityksessä perusteltu sillä, että tiedoksisaantipäivän vaihtelu tiedoksiantotavan perusteella edellyttäisi kalliita ja monimutkaisia järjestelmämuutoksia, joihin ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä ainakaan ennen uuden Eepos-tietojärjestelmän käyttöönottoa. Perustelu on ymmärrettävä, mutta erilaiset tiedoksisaantiolettamat eri julkishallinnon toimijoissa voivat näyttäytyä hallinnon asiakkaan näkökulmasta epäjohdonmukaisina. Tästä syystä myös Kelan päätösten tiedoksisaantiolettamat tulisi pyrkiä mahdollisimman pian saamaan yleissääntelyn mukaisiksi.

Muut huomiot

Esityksessä ehdotetaan Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin uutta 2 b §:ää, jossa säädetään avustavien tehtävien siirtämisestä yksityiselle taholle. Pykälä on Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 b §:ää vastaava ja yleisesti ottaen perusteltu. Edellä mainitussa hallituksen esityksessä eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan luovuttavan nykyisenkaltaisesta sähköisen tiedoksiannon suostumusedellytyksestä.